

ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΑΚΤΩΝ ΚΑΙ ΑΜΜΟΘΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ

Ενημερωτικό σημείωμα πολιτικής για τις δημόσιες αρχές

Τρέχουσες απειλές και προκλήσεις για τις αμμόδεις ακτές με θαλάσσια βλάστηση Ποσειδωνίας:

1. **Αύξηση της διάβρωσης** κυρίως λόγω των επιπτώσεων των άκαμπτων κατασκευών που κατασκευάστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες (π.χ. κυματοθραύστες), της έντασης των καταιγίδων, της ανόδου της στάθμης της θάλασσας και της κλιματικής μεταβλητότητας.
2. **Αύξηση της πίεσης** στις παραλίες, τις αμμοθίνες και τις θαλάσσιες περιοχές με λιβάδια Ποσειδωνίας λόγω της αύξησης του πληθυσμού και του αριθμού των επισκεπτών.
3. **Αρνητική στάση** των ενδιαφερομένων μερών (π.χ. κοινότητες, επιχειρήσεις και παραθεριστές) σχετικά με τους θημώνες Ποσειδωνίας στις παραλίες, τους χώρους απόρριψης/προσωρινής αποθήκευσης των ξεβρασμένων φύλλων Ποσειδωνίας και διάφορα ζητήματα διαχείρισης των παραλιών.

Η ακτογραμμή της Μεσογείου συνιστά ένα ιδιαίτερο και μοναδικό φυσικό κεφάλαιο που υποστηρίζει μεγάλο μέρος της οικονομίας και της ευημερίας των τοπικών κοινωνιών. Οι παραλίες στη Μεσόγειο ποικίλλουν από πολυτελείς σε αστικές ή ημιαστικές περιοχές, έως απομονωμένες σε απομακρυσμένους οικισμούς και χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη του ενδημικού θαλάσσιου γρασιδιού της Ποσειδωνίας. Η Ποσειδωνία σχηματίζει υποθαλάσσια λιβάδια σε ρηχά νερά μέχρι και βάθος 40-45 μέτρα τα οποία προσφέρουν μια πληθώρα οικοσυστημικών υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του ανάγλυφου του πυθμένα της θάλασσας και της μείωσης της ταχύτητας και της έντασης των κυμάτων πριν φτάσουν στην ακτή.

Τα λιβάδια Ποσειδωνίας:

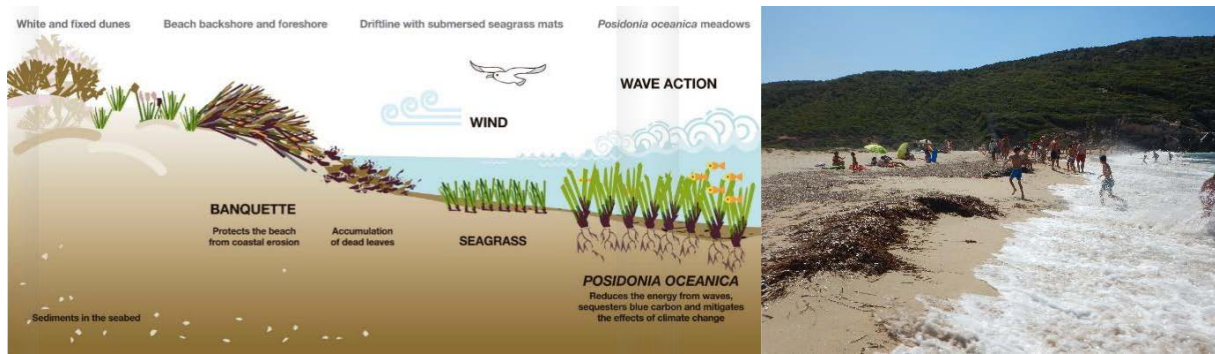
- Αμβλύνουν την ενέργεια των κυμάτων και προστατεύουν την ακτή από τη διάβρωση ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια ακραίων καιρικών φαινομένων
- Παρέχουν καταφύγιο και χώρους αναπαραγωγής για πολλά είδη φυτών, ασπόνδυλων και ψαριών (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών)
- Ρυθμίζουν την απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα στη θάλασσα, δεσμεύοντάς το στις ρίζες τους
- Αποτελούν δείκτες καλής ποιότητας των υδάτων

Κατά μήκος πολλών ακτών της Μεσογείου, είναι δυνατόν να παρατηρήσει κανείς τους θημώνες Ποσειδωνίας που αποτελούνται από φυτικό υλικό (φύλλα, ριζώματα και φυτικά υπολείμματα) που έχει ξεβραστεί στην ακτή και έχει αναμιχθεί με άμμο, δημιουργώντας σχηματισμούς που μπορούν να φτάσουν ως και 2,5 μέτρα ύψος και ως 20 μέτρα πλάτος. Αυτοί οι συμπαγείς και φυσικοί σχηματισμοί μπορούν να προστατεύσουν την ακτογραμμή από τη διάβρωση που προκαλείται από την παρατεταμένη δράση των κυμάτων, ιδίως κατά τη διάρκεια ισχυρών καταιγίδων.

Οι θημώνες Ποσειδωνίας:

- Μπορεί να είναι προσωρινοί ή μόνιμοι
- Συχνά φιλοξενούν μια πλούσια μακροπανίδα, συμπεριλαμβανομένων μαλακίων και καρκινοειδών
- Παίζουν σημαντικό ρόλο στον συνεχή σχηματισμό αμμοθινών και στη δημιουργία αμμοθινικής βλάστησης

Σήμερα, η ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου αποτελεί κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως τόσο για εσωτερικούς, όσο και για διεθνείς επισκέπτες. Το 2019, η περιοχή της Μεσογείου προσέλκυσε πάνω από 400 εκατομμύρια τουρίστες, αποφέροντας πάνω από 370 δισεκατομμύρια ευρώ στην περιφερειακή οικονομία (15% του ΑΕΠ της)¹. Πάνω από το ήμισυ του μεσογειακού τουρισμού λαμβάνει χώρα σε παράκτιες περιοχές, συμβάλλοντας στο 70% περίπου των συνολικών οικονομικών εσόδων².

Η απομάκρυνση των θημώνων Ποσειδωνίας από τις ακτές αποτελεί μια καθιερωμένη πρακτική εδώ και δεκαετίες συχνά για λόγους αισθητικής, καθώς με στόχο την ικανοποίηση των απαιτήσεων του τουριστικού τομέα. Πολλές φορές η απομάκρυνσή τους γίνεται με τη χρήση εκσκαφών και άλλων βαρέων μηχανημάτων με το οργανικό υλικό που απομακρύνεται να μεταφέρεται σε χώρους υγειονομικής ταφής, γεγονός που σε πολλές περιπτώσεις έχει σαν αποτέλεσμα την **απώλεια μεγάλης ποσότητας άμμου**, την **αλλοίωση του προφίλ** της παραλίας και κατά συνέπεια τη **διάβρωση της ακτής και την υποβάθμισή της**, αυξάνοντας έτσι την ευπάθειά της στις καταιγίδες και την κλιματική αλλαγή.

Οι διαχειριστικές πρακτικές στις ζώνες Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών χρειάζεται να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες αυτών των δυναμικών περιβαλλόντων, να ελέγχουν τους κινδύνους διάβρωσης, την απώλεια βιοποικιλότητας και την τουριστική ανάπτυξη, ώστε να επιτυγχάνεται θετικός καθαρός αντίκτυπος. Κάτι τέτοιο απαιτεί δημιουργικές λύσεις, όπως η υιοθέτηση λύσεων βασισμένων στη φύση και τις φυσικές διεργασίες καθώς και βελτίωση της υφιστάμενης γνώσης, της επικοινωνίας, του συντονισμού και την ανάπτυξη βέλτιστων πολιτικών και δράσεων.

Οι τοπικές διοικήσεις και οι διαχειριστές των παραλιών διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση της μεσογειακής ακτογραμμής και των συστημάτων Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- **Καμία δραστική παρέμβαση:** Καμία αλλαγή σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση εντός της παραλίας και της θαλάσσιας ζώνης. Οι φυσικές διεργασίες επιτρέπονται και εξετάζονται μόνο

¹ Fosse, J., Klarwein, S., Kosmas, I., Gonzalez, A. (2021). Ecosystem Approach for a Better Environmental Management of Coastal and Maritime Tourism in the Mediterranean region (Version 1). Zenodo, <https://doi.org/10.5281/zenodo.5137940>.

² Fosse J., Kosmas I., Gonzalez A. (2021b). Regional Governance, Environmental Management and Sustainable Recovery of Mediterranean Coastal and Maritime Tourism. Eco-union.

ορισμένες διαχειριστικές ενέργειες (π.χ. αναπροσαρμογή των μονοπατιών, καθαρισμός απορριμμάτων). Η προστασία των φυσικών διεργασιών, όπως ο σχηματισμός των θημώνων Ποσειδωνίας και οι ανταλλαγές ιζημάτων μεταξύ παραλίας και αμμοθινών, αποτελούν τη βάση για τη συνολική παράκτια απόκριση και ανθεκτικότητα.

- **Ήπιες παρεμβάσεις:** Προσαρμοσμένη προσέγγιση για τις περιοχές που χρησιμοποιούνται από τους επισκέπτες, παράλληλα με την προώθηση αλλαγής στάσεων και υποδομών με στόχο τον περιορισμό των συνεπειών ορισμένων κλιματικών κινδύνων, όπως η διάβρωση (π.χ. αύξηση της ανθεκτικότητας μέσω της μετεγκατάστασης των θημώνων). Η συγκεκριμένη προσέγγιση αφορά την υιοθέτηση επιλογών προσαρμογής που συνήθως μιμούνται τις φυσικές διεργασίες και το σχεδιασμό, οι οποίες συνοδεύουν τις φυσικές διεργασίες μετακίνησης της ακτογραμμής.
- **Παρεμβάσεις για τη διατήρηση της υφιστάμενης ακτογραμμής:** Προσέγγιση που περιλαμβάνει μέτρα τα οποία αποκαθιστούν ορισμένες φυσικές διεργασίες (π.χ. ανταλλαγή ιζημάτων μεταξύ παραλίας και αμμοθινών) και τη χρήση επιλογών που βασίζονται στη φύση (π.χ. μετεγκατάσταση των θημώνων Ποσειδωνίας, αποκατάσταση του των λιβαδιών Ποσειδωνίας και των αμμοθινών) για την προστασία της ακτογραμμής από τις παράκτιες και αιγιές και τη στήριξη των φυσικών διεργασιών για τη μείωση των κινδύνων πλημμύρας και της διάβρωσης. Οι επιλογές που βασίζονται στη φύση είναι η προτιμότερη μέθοδος, όπου είναι δυνατόν, ενώ ο συνδυασμός με υβριδικές ολοκληρωμένες λύσεις που χρησιμοποιούν (υπάρχουσες) γκρίζες υποδομές είναι μερικές φορές η κατάλληλη λύση για την παράκτια διαχείριση.
- **Παρεμβάσεις για την υποχώρηση (ή τη διαχείριση της αναπροσαρμογής):** Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στην απόσυρση, μετεγκατάσταση ή εγκατάλειψη περιοχών λόγω χαρακτηρισμού προστασίας ή επειδή είναι περιοχές επιρρεπείς σε κινδύνους διάβρωσης (ή άλλους κλιματικούς) κινδύνους. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, οι υποδομές σε παραθαλάσσιες ή παράκτιες περιοχές απομακρύνονται ή μετεγκαθίστανται. Η ελεγχόμενη υποχώρηση επιτρέπει μεγαλύτερο χώρο για φυσικές ρυθμιστικές ζώνες, ανάκαμψη και μειώνει την έκθεση σε φυσικούς κινδύνους.

Project co-financed by the European Regional Development Fund

* General Directorate of Protected Areas and Biodiversity of the Regional Government of the Balearic Islands is not funded by ERDF funds